ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BARINMA SORUNLARI VE BU SORUNLARI GİDERMEYE YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Mehmet AKALIN

Doç. Dr., Sosyal Güvenlik Kurumu
makalin@sgk.gov.tr
ORCID: 0002-5170-7503

Başvuru Tarihi: 01/10/2024 **Kabul Tarihi:** 31/10/2024

DOI: 10.21441/sosyalguvence.1559128 **Türü:** Araştırma Makalesi

Atıf: AKALIN Mehmet. (2025), Üniversite Öğrencilerinin Barınma Sorunları ve Bu Sorunları Gidermeye Yönelik Çözüm Önerileri, Sosyal Güvence Dergisi, Sayı 27, s. 1486-1516. doi: 10.21441/sosyalguvence.1559128

ÖZ

Türkiye'de son yıllarda hızlı ve plansız olarak gerçekleşen üniversiteleşme faaliyetleri nedeniyle, yükseköğrenimde eğitim gören öğrenci sayısı önemli ölçüde artmıştır. Öğrenci sayılarında görülen bu artışlara rağmen özellikle büyük kentlerde yeterli kapasitede yurt ve diğer barınma olanakları eş zamanlı olarak oluşturulamamıştır. Bunun yanı sıra pandemi süreci, sabit kur politikası, yüksek enflasyon, deprem felaketi gibi gelişmeler Türkiye'de konut kira fiyatlarını astronomik düzeylerde arttırarak öğrencilerin barınma krizi yaşamalarına neden olmuştur. Barınma problemleri nedeniyle kayıt donduran, okulu bırakan ya da şer odaklarının güdümüne giren öğrenci sayısında yaşanan artışlar, bu sorunun palyatif yöntemlerden ziyade devlet tarafından kalıcı olarak çözülmesi gerekliliğini ortaya koymuştur. Çalışmada nitel veri analizi yöntemi kullanılmak sureti ile öğrencilerin barınma tercihleri, yurtların yatak kapasiteleri, öğrenci başına düşen yatak sayıları belirlenmeye çalışılmıştır. Nitel veri analizi desenine uygun olarak bu çalışmada öncelikle Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK), Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB), Kredi ve Yurt Hizmetleri Genel Müdürlüğü (KYGM), Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) gibi resmî kurumlardan ham veriler elde edilmiştir. Bu veriler işlenerek özet veri setleri haline getirilmiştir. Veri setleri dönemsel ve bölgesel olarak karşılaştırılmış, değişim düzeyleri belirlenmiştir. Son olarak ise farklı kurum ve kuruluşlardan elde edilen veriler birbiri ile ilişkilendirilerek; yükseköğrenim öğrencilerinin barınma sorunun nedenleri, sonuçları ve bu sorunlara yönelik muhtemel çözüm önerileri tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Üniversite Öğrencileri, Barınma Krizi, Devlet Yurtları, Özel Yurtlar, Öğrenci Evleri.

HOUSING PROBLEMS OF UNIVERSITY STUDENTS AND SOLUTION SUGGESTION TO SOLVE THESE PROBLEMS

ABSTRACT

Due to rapid and unplanned universityization activities in Turkey, the number of students studying in higher education has increased significantly. Despite these increases in the number of students, dormitories and other accommodation opportunities of sufficient capacity could not be offered simultaneously, especially in big cities. In addition, developments such as the pandemic process, fixed exchange rate policy, high inflation and earthquake disasters have increased housing rental prices in Turkey astronomically, causing students to experience a housing crisis. The increase in the number of students who freeze their registration, drop out of school or fall under the control of evil forces due to housing problems has revealed the necessity of solving this problem permanently by the state rather than temporary methods. By using the qualitative data analysis method in the study, students' accommodation preferences, bed capacities of dormitories and the number of beds per student were tried to be determined. In accordance with the qualitative data analysis pattern, in this study, data were obtained primarily from Official Institutions such as the Council of Higher Education (YÖK), the Ministry of Youth and Sports (GSB), the General Directorate of Credit and Dormitory Services (KYGM), the Turkish Statistical Institute (TUIK) and the Ministry of National Education (MEB) data has been obtained. These data were processed and turned into summary data sets. Data sets were compared periodically and regionally and levels of change were determined. Finally, data obtained from different institutions and organizations are correlated with each other; the causes and consequences of higher education students housing problems and possible solutions to these problems are discussed.

Keywords: University Students, Housing Crisis, Public Dormitories, Private Dormitories, Student Houses.

GİRİŞ

Barınma, insanların varlığını sürdürebilmesi adına karşılanması gereken yaşamsal gereksinimlerden birisidir. Bu gereksinimin amacına uygun şekilde giderilebilmesi için ise barınılabilecek fiziki bir yapıya ihtiyaç vardır. Bu yapılar coğrafi şartlara, fiziksel özelliklere ve teknolojiye göre tarihsel süreç içerisinde topraktan, taştan, kerpiçten, sazdan, ahşaptan, buz kalıplarından, camdan, betondan ve çelikten olmak üzere çok farklı şekillerde oluşturulmaya çalışılmıştır. Başlarda güvende hissedebilmek ve insan sağlığına etki edebilecek dışsal etkileri en aza indirebilmek adına oluşturulan basit yapılar, halen dört duvardan oluşuyor olsa da günümüzde çok daha karmaşık hale gelmişlerdir. Nitekim günümüzde barınaklar konutlara dönüşerek insanların beslendiği, dinlendiği, sahip olduklarını güven altına aldıkları ve çevre şartlarına karşı fiziksel koruma sağladıkları (Ersoy & Arpacı, 2003) bir ortamı ifade etmeye başlamıştır.

Günümüzde evrensel düzeyde birçok ulusüstü kurum ve kuruluş tarafından da en temel ihtiyaçlardan birisi olarak kabul edilen konut, bireylerin barınma ihtiyaçlarını karşılamasında, kendilerini gerçekleştirmesinde, toplumsal, sosyal ve ekonomik hayata katılmasında önemli rol oynamaktadır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde "herkesin sağlıklı ve yeterli koşullarda barınma hakkı" güvence altına alınırken, Yeni Kentsel Gündem'de (Habitat III) (2017) konut hakkı, nitelikli yaşam standardının gerekliliklerinden birisi olarak değerlendirilmiştir (İPA, 2023a). Bu açıdan bakıldığında yeterli konut, kanuni olarak buna hakkı olan kişiler tarafından erişilebilir olmalıdır.

Üniversite öğrencileri ekonomik anlamda dezavantajlı olarak kabul edilmektedirler. Bu özellikleri nedeniyle barınma sorunlarına karşı daha kırılgandırlar. Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri süre boyunca yeterli konuta erişebilmeleri, barınma hakkının elde edilebilmesi bakımından önem arz etmektedir. Gelişimlerinin önemli bir safhasında olan gençlerin bu hakkı elde edememeleri halinde eğitimlerini başarılı bir şekilde tamamlayıp topluma sağlıklı bireyler olarak katılmaları zorlaşabilmektedir.

Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim görme hakkı kazanan öğrenciler için akademik yıllın başladığı Eylül ve Ekim ayları çoğu zaman mutluluk, belirsizlik, korku, kaygı ve telaş gibi duyguların aynı zamanda yaşandığı bir dönemi ifade etmektedir. Bunun sebebi gençliklerinin ilk yıllarında ailelerinden uzakta eğitim görmek durumunda olan öğrencilerin karşılaştıkları barınma,

beslenme, ulaşım gibi temel ihtiyaçlar ve bu ihtiyaçların giderilebilmesinde yaşanacak olan zorluklardır. Her yıl örgün eğitim görecek olan bir milyondan fazla üniversite öğrencisinin tercih ettikleri okullara kayıt yaptırdığı düşünülürse barınma, beslenme ve ulaşım gibi ihtiyaçlar yeterli altyapıya sahip olmayan il ve ilçelerde ciddi problemlere sebep olabilmektedir.

Ailelerinden uzakta eğitim görmek durumunda olan gençlerin barınma sorununun muhatabı birinci derecede devlettir. Devletin, geleceği olarak gördüğü gençlerin iyi bir eğitim alabilmesi için gereken tüm koşulları sağlaması gerekir. Türkiye'de son yılarda hızla artan üniversite, bölüm ve kontenjan sayıları, devletin bu görevini yerine getirebilmesinde bazı aksaklıkların yaşanmasına sebep olmuştur. Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı olan Kredi ve Yurt Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün sunduğu barınma imkânlarının yetersiz kalması halinde, öğrencilerin ekonomik imkânları nispetinde özel yurtlara, öğrenci apart otellerine ve kiralık konutlara yönelmeleri söz konusu olabilmektedir. Ekonomik durumu elverişli olmayan öğrenciler ise ailelerinden uzakta eğitim görmenin maliyetlerini karşılayamayacakları için ya kayıt yaptırmamakta ya okulu bırakmakta ya da dernek, vakıf ve cemaat adı altında faaliyet gösteren oluşumların sağladığı koşullarda eğitimlerini tamamlamaya çalışmaktadır. Gençlerin barınabilmek adına gizli ajandası bulunan dernek, vakıf ve cemaatlerin güdümüne girmesi ise ciddi problemlere sebep olabilmektedir. Yakın geçmişte bu tip oluşumların bir nesli manipüle etmek suretiyle milli güvenlik sorunu haline gelebildiği acı bir şekilde tecrübe edilmiştir.

Devletin öğrencilere sağlamaya çalıştığı barınma imkânlarından faydalanamayan ve diğer yöntemlerle bu ihtiyacını gidermeye çalışan öğrencilerin karşılaştıkları zorluklar ekonomik krizler, yüksek enflasyon ve yetersiz konut arzı nedeniyle daha da derinleşebilmektedir. Bu zamanlarda öğrencilerin başlarını sokabilecekleri bir konut bulabilmeleri için bir konuttan beklentilerini en aza indirmeleri ve yüksek bedeller ödemeleri gerekebilmektedir. Ekonomik yetersizlikler nedeniyle kentin çeperlerinde ve okullara uzak bölgelerde konut kiralamak zorunda kalan öğrenciler için zaman kaybı ve ulaşım da karşılanması gereken önemli bir maliyeti oluşturabilmektedir. Tüm bunların yanı sıra aidat, ısınma, elektrik, su, internet gibi karşılanması gereken sabit giderler ve mutfak masrafları da öğrencilerin çok erken yaşlarda tam zamanlı olarak çalışma hayatına girmelerine sebep olabilmektedir. Bu ise onların akademik başarılarını olumsuz etkileyerek

mezun olma sürelerinin uzamasına yol açabilmektedir.

1. YÖNTEM

1.1. Araştırma Problemi

Türkiye'de son yıllarda hızlı ve plansız olarak gerçekleşen üniversiteleşme faaliyetleri, birbiri ardına açılan yeni bölümler ve arttırılan kontenjanlar üniversite öğrencilerinin sayısının da önemli ölçüde büyümesine sebep olmuştur. Nicel açıdan gözlemlenen bu artışlara rağmen öğrencilere yeterli kapasitede yurt ve diğer barınma olanakları eş zamanlı olarak sunulamamıştır. Böylece her yıl yaklaşık bir milyon yeni üniversite öğrencisinin yükseköğrenime başladığı Türkiye'de, ailelerinden uzakta eğitim görmek durumunda olanlar için barınma sorunları ortaya çıkmaktadır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Son yıllarda barınma problemleri nedeniyle kayıt donduran ya da okulu bırakan öğrenci sayısında yaşanan artışlar (Yükseköğretim Kalite Kurulu, 2022) bu sorunu daha da belirgin hale getirmiştir. Gençliklerinin ilk döneminde ailelerinde uzak kalma pahasına yüksek öğrenimlerini tamamlamak isteyen öğrencilerinin başarılı olabilmeleri ve gelişimlerini sağlıklı olarak sürdürebilmeleri için güvenli, huzurlu ve yeterli bir şekilde barınma ihtiyaçlarını gidermeleri büyük önem arz etmektedir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı sayıları her yıl artan üniversite öğrencilerinin barınma sorununun; özel girişimlerin insafına bırakılmadan devletin sunduğu yurt imkânlarıyla giderilebilecek hale gelebilmesidir. Bunun için Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı olan Kredi ve Yurt Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün yatak kapasitesini arttıracak politika ve yöntemler belirlenmeye çalışılmıştır. Devlet yurtlarının yeterli yatak kapasitesine ulaşıp öğrencilerin öncelikli tercihi haline gelebilmesi ve gençlerin şer odaklarından korunabilmesi bu çalışmanın bir diğer amacını oluşturmaktadır. Ayrıca, devlet yurtlarının yatak kapasitesine yönelik olarak yapılan tespitlerin dikkate alınıp getirilen önerilerin politika yapıcılar ve yöneticiler tarafından hayata geçirilmesi ile de çalışma amacına ulaşmış olacaktır.

1.4. Araştırma Yöntemi

Çalışmada nitel veri analizi yöntemi kullanılmıştır. Nitel veri analizi yöntemi, araştırılan konuyla ilgili verilerle anlam üretmek ve ulaşılan veri setlerinin neyi ifade ettiğine dair açıklamalar geliştirmek amacıyla yapılan bir sınıflandırma ve yorumlama sürecidir (Çelik vd., 2020, s. 380-381). Bu yöntem hayatın her alanında farkında olunan ve sıkça deneyimlenen durumları veya sorunları tanımlayıp daha görülebilir hale getirebilmek için de kullanılabilmektedir. Nitel veri analizi bu özelliği nedeniyle sosyal bilimciler tarafından son zamanlarda sıkça başvurulan bir yöntem olmuştur.

Nitel veri analizinin temelini, araştırma kapsamında ulaşılan verileri yorumlama ve anlamlı sonuçlar bulabilme gayreti oluşturur (Çelik vd., 2020, s. 380-381). Bunun için de öncelikle veri setleri gözden geçirilir, verilere yoğunlaşılır ve bu veriler kolay bir şekilde anlaşılabilmeleri için özetlenir. Buna verilerin kabataslak analizi denir. Sonrasında ayrıntılı analize geçilir ki bu da kategorilerin detaylandırılması, hermenutik yorumlama ve verilerin tanımlanması süreçlerinden oluşur. Sonrasında kabataslak veri analizi ile ayrıntılı veri analizi birleştirilerek nitel veri analizi tamamlanmış olur. Burada amaç genellikle muhtelif verileri tanımlayarak, detaylı şekilde betimleyerek veya farklı verileri karşılaştırarak ortak çıkarımlar yapabilmektir (Creswell, 2013; Flick, 2013). Nitel veri analizi sürecinde dağınık ve çok miktardaki verilerin bir filtreden geçirilerek ilk bakışta anlaşılabilecek özet veri setlerine dönüştürülmeleri amaçlanır. Böylece önemli örüntüleri tanımlamak ve verilerden anlam çıkararak araştırılan olguya ilişkin mantıksal kanıt zinciri oluşturmak kolaylaşır (Patton, 2014).

Nitel veri analizi desenine uygun olarak bu çalışmada öncelikle Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK), Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB), Kredi ve Yurt Hizmetleri Genel Müdürlüğü (KYGM), Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Merkez Bankası (MB) gibi Resmi Kurumlardan elde edilen ham veriler işlenerek özet veri setleri haline getirilmiştir. Daha sonra dönemsel olarak veriler karşılaştırılmış ve değişim düzeyleri ortaya koyulmuştur. Son olarak ise farklı kurum ve kuruluşlardan elde edilen veriler birbiri ile ilişkilendirilmiş; yükseköğrenim öğrencilerinin barınma sorunun nedenleri, sonuçları ve bu sorunlara yönelik muhtemel çözüm önerileri tartışılmıştır.

1.5. Araştırma Soruları

Çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

Türkiye'de üniversite öğrencilerinin barınma sorunu var mıdır?

Üniversite öğrencilerinin barınma sorunu varsa bunun sebepleri nelerdir?

Üniversite öğrencilerinin barınma ihtiyacının karşılanması için hangi imkânlar sunulmaktadır?

Kredi ve Yurt Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün yüksek öğretim öğrencilerine sunduğu barınma imkânları öğrencilerin barınma sorununun çözümü için yeterli midir?

Kredi ve Yurt Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün yatak kapasitesinin arttırılabilmesi mümkün müdür? Mümkün ise bunun yöntemleri nelerdir?

Diğer Avrupa Ülkeleri'ndeki devlet yurtlarında barınma oranı nedir? Türkiye bu konuda ne durumdadır?

1.6. Araştırma Etiği

Çalışmada etik beyan gerektirecek yöntemler (anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri vb.) ve kullanılmamıştır. Bu yüzden etik kurul onayı alınmasına gerek duyulmamıştır.

2. LİTERATÜR

Türkiye'de üniversite öğrencilerinin barınma sorunlarına ilişkin olarak yapılan çalışmalar genellikle nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı saha araştırması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin barınma tercihleri ve barınma ihtiyaçlarını karşılarken katlandıkları zorluklar anket, mülakat, odak grup toplantıları ve katılımlı gözlem gibi yöntemlerle belirlenmeye çalışılmıştır. 2000'li yılların başlarından günümüze değin yapılan bu çalışmalardan bazılarına aşağıda değinilmiştir.

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde öğrenim gören toplam 905 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada, başka il ve ilçelerden Sivas'a yükseköğrenim görmeye gelen öğrencilerin ne şekilde barınma ihtiyaçlarını giderdikleri ve bu süreçte yaşadıkları sıkıntılar belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmaya göre,

öğrencilerin yarısından fazlası arkadaşları ile kiraladıkları evlerde yaşarken, geri kalan öğrencilerin ise Kredi Yurtlar Kurumu (KYK) bünyesindeki yurtlarda ve ilde yer alan diğer özel yurtlarda barındıkları belirlenmiştir. Devlet yurdu ya da özel yurtlar yerine kiraladıkları evlerde barınmayı tercih eden öğrencilerin bu tercihlerinin gerekçesi genellikle yurtlardaki kurallar ve ranzalı kalabalık odalar şeklinde açıklanmıştır. Kiralık konutlarda yaşayan öğrenciler için en büyük problem ev kiralarının yüksek olması şeklinde belirtilmiştir. Bu problemi aşabilmek için ise aynı evlerin ikiden fazla öğrenci tarafından paylaşıldığı, bu durumun ise verimli bir şekilde ders çalışmaya engel olduğu tespit edilmiştir. Devlet yurtlarına barınan öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ise yeteri kadar ders çalışamama, ısınamama ve hijyen eksikliği olarak belirtilmiştir (Güldiken & Özekicioğlu, 2004, s. 178-179).

Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerden 651'i ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin barınma tercihleri araştırılmıştır. Devlet yurdunda kalan öğrencilerin bu tercihlerinin birinci sebebi devlet yurtlarının Ankara'da ev kiralamaktan ya da özel yurtlarda barınmaktan daha ekonomik olması şeklinde tespit edilmiştir. Öğrencilerin devlet yurtlarını tercih etmelerinin bir diğer önemli nedeni ise yurtların daha disiplinli olması şeklinde açıklanmıştır (Poyraz, 2000, 35-40).

Gazi Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilere yönelik yapılan bir diğer araştırmada ise kiralık evlerde yaşayan öğrencilerin devlet yurtları yerine kiralık evlerde barınmayı seçmelerinin sebepleri; daha özgür yaşam arzusu, daha rahat ders çalışabilme imkânı, okula yakınlık ve paylaşılan kiranın daha ekonomik olması şeklinde belirlenmiştir (Ersoy & Arpacı 2003, 1-9). Bu araştırmada paylaşımlı olarak öğrenci evlerinde barınan gençlerden %48'inin barındıkları evlerle ilgili olarak sıkıntı yaşadıkları görülmüştür. Öğrencilerin yaşadıkları öğrenci evlerini tercih etme sebepleri arasında ilk sırayı %27,8 ile uygun kira fiyatı, ikinci sırayı ise %20,8 ile evin okula yakın olması almıştır (Ersoy & Arpacı 2003, 1-9).

İstanbul Bilgi Üniversitesi tarafından 31 ilde bulunan 425 öğrenci üzerinde yapılan bir başka anket çalışmasında ankete katılan öğrencilerin %38,2' sinin öğrenci evlerinde, kendi evlerinde ya da kiralık evlerde; %34,2'sinin ailesi ile birlikte, %10,9'unun ise devlet yurtlarında barındıkları tespit edilmiştir. Söz konusu çalışmada öğrencilerin aylık bütçelerindeki en büyük harcama kaleminin %36,4 ile barınma masrafları olduğu belirlenmiştir.

Barınma masraflarını %34 ile beslenme ve %9,3 ile de ulaşım masraflarının izlediği görülmüştür. Barınma tercihleri ile öğrencilerin cebine giren harçlıkların da araştırıldığı bu çalışmada aileleri ile yaşayan öğrencilerin aldıkları harçlıkların, yurtlarda ya da öğrenci evlerinde yaşayan öğrencilere göre çok daha az olduğu tespit edilmiştir. Yine çalışmanın tespit ettiği bir diğer husus, yurtlarda kalan öğrencilerin çoğunlukla hazırlık ya da birinci sınıf öğrencileri olmalarıdır (%49,2). Son sınıf öğrencilerinin ise ancak %12 sinin yurtlarda barındığı görülmüştür. Bu araştırmanın elde ettiği bir diğer dikkat çekici sonuç ise devlet yurtlarında kalan gençlerin %64,4 ünün, ekonomik şartlarının uygun olması halinde devlet yurtlarından ayrılmak ve evde yaşamak istediklerini belirtmiş olmalarıdır (Özer & Kurtaran, 2009, s. 1-4).

Afyon'da devlet yurtlarında barınan yükseköğrenim öğrencilerinin memnuniyetinin ve devlet yurtlarının hizmet kalitesinin araştırıldığı bir çalışmada; Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde öğrenim gören 442 öğrenciye anket uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre, devlet yurtlarında barınan öğrencilerin, odaların kalabalık olmasından ve yeterince özel alanın olmamasından şikâyet ettikleri görülmüştür. 2011-2012 akademik yılında yapılan bu araştırmada; temizlik koşullarının iyileştirilmesi, sunulan yemeklerin daha kaliteli olması, kantin ve lokantalarda çalışan personellerin hijyen kurallarına uyması, yurtlarda sağlık personelinin bulundurulması ve öğrencilere psiko-sosyal destek sağlayan personelin istihdam edilmesi gibi gerekliliklerin talep edildiği de saptanmıştır (Karataş, 2012, s. 199-200).

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin barınma durumu ve barınma sorunlarının araştırıldığı bir çalışmada 500 öğrenciye anket uygulanmıştır. Uygulanan anket sonucunda "öğrencilerin %39'unun devlet yurdunda, %37,4'ünün arkadaşlarıyla birlikte öğrenci evlerinde, %9'unun özel yurt ve apart otellerde, %9'unun ailesi ile birlikte, %2,6'sının yakınlarının yanında, %1,4'ünün pansiyonda ve kalan %1,6'sının ise diğer şekilde" barındığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin barınma ile ilgili karşılaştıkları sıkıntılar ise konut kiralarının yüksekliği (%43,4), devlet yurdu koşullarının yetersizliği (%21,4), konut sahiplerinin tutumu (%13,2), özel yurt ücretlerinin yüksekliği (%13), konut sayısının azlığı (%5,6) ve diğer (%3,4) şeklinde sıralanmıştır. Öğrencilerin devlet yurtlarını tercih etme sebepleri, yurdun okula yakın olması (%48,7), yurt ücretinin ev kiralamaya göre daha uygun olması (%35,9), okul arkadaşlarının yurtta kalıyor olması (%7,2), yurt yemekhanesindeki yemek fiyatlarının dışarıya göre makul olması (%5,6) ve

diğer nedenlerin (%2,6) etkili olduğu belirtilmiştir (Filiz & Çemrek, 2014, s. 215). Özel yurtlarda ya da apart otellerde kalan öğrencilerin ise bu seçimlerinin nedeni; bu yerlerin devlet yurtlarına göre daha temiz ve düzenli olması (%48,9), ev ortamı sağlaması (%17), güvenli olması (%14,9), daha az kişi ile oda paylaşılması (%12,8) ve diğer nedenler (%6,4) şeklinde belirlenmiştir. Arkadaşlarıyla birlikte kiraladıkları evlerde yaşayan öğrencilerin ise bu tercihinin sebepleri çoğunlukla evin kendileri için rahat ve huzurlu bir ortam oluşturması (%55,1) ve kendilerine ait odalarının olması (%33) şeklinde tespit edilmiştir (Filiz & Çemrek, 2014, s. 215).

2017-2018 Eğitim Öğretim Dönemi'nde Kahramanmaraş KYK İl Müdürlüğü'ne bağlı Merkez Dulkadiroğlu ve Onikişubat İlçelerinde yer alan yurtlarda barınan üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada, öğrencilerin devlet yurtlarında barınma gerekçeleri ve memnuniyet düzeyleri araştırılmıştır. Araştırmaya göre öğrencilerin devlet yurtlarında barınma gerekçeleri; "yurdun maddi yönden uygun olması", "arkadaş çevresinin yurtta kalıyor olması", "yurdun güvenli olması", "yurt hayatının daha disiplinli olması", "yurdun sağladığı imkânların (ısınma, banyo, yemek, çevre v.b.) cazip olması", "yurdun okula yakın olması", "yurtta kalmayı ailesinin istemesi" ve "temizlik, yemek hazırlama vb. işler olmadığından derslere daha fazla zaman ayırabilme" şeklinde belirtilmiştir (Kirişçi & Atalmış, 2018, s.67).

2019 yılında Sakarya Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 392 öğrenciye anket uygulanmak suretiyle yapılan bir diğer alan araştırmasında yine öğrencilerin barınma tercihleri ve barınma sorunları belirlenmeye çalışılmıştır. Söz konusu çalışmaya göre, araştırmaya katılan öğrencilerin %78'i ev, devlet ya da özel yurtlarda kalma tercihlerinin maddi imkânsızlıklar ile alakası olmadığını söylemiştir. Yani 2019 yılında yapılan bu çalışmada barınma imkânı bulabilen öğrencilerin ¾ ünden fazlası durumundan memnun olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerden devlet yurdunda yaşayanların %42,2'si evde ya da özel yurtta yaşamaya yetecek ekonomik gücü olmadığı için devlet yurdunda barındığını ifade etmiştir (Kara vd., 2009, s. 86). Yurtta barınabilmekten dolayı memnun olan aynı kişilerin ise oda arkadaşları ile anlaşamama, yurda giriş çıkış saatleri, katı yurt kuralları, ortak alan kullanma mecburiyetleri, gürültü, verimli ders çalışamama gibi gerekçelerle memnuniyetsizliklerinin olduğu görülmüştür (Kara vd., 2009, s. 87).

Yukarıda bahsi geçen saha araştırmalarında 2000'li yılların başlarından

yakın dönemlere kadarki dönemde üniversite öğrencilerinin barınma sorunlarının, barınma tercihlerinin ve barınma beklentilerinin değişime uğradığı görülebilmektedir. 2000'li yılların başlarında devlet yurtları bazı yetersizlikleri öne sürülerek öğrenciler tarafından çok fazla tercih edilmezken, ilerleyen yıllarda bu yurtlar daha çok talep edilmeye başlanmıştır. Yıllar içerisinde devlet yurtlarının fiziksel şartlarının iyileştirilip hizmet kalitesinin yükseltilmesi bu yerleri öğrenciler için çok daha cazip hale getirmiştir. Dolayısıyla yükseköğrenim gören öğrenci sayısının her geçen yıl daha da arttığı son zamanlarda bazı devlet yurtlarında barınabilmek bir ayrıcalık halini almıştır. Özellikle büyük kentlerde açılan yeni üniversiteler ve arttırılan kontenjanlar kısa zamanda örgün öğrenci sayısının da dramatik şekilde artmasıyla sonuçlanmıştır. Her geçen yıl büyüyen öğrenci sayısına rağmen aynı oranda artmayan barınma imkânları, üniversite öğrencilerinin barınma memnuniyetlerinin araştırılmasından ziyade barınma olanaklarına erişim sorunlarının araştırılmasını gerekli kılmaktadır.

3. BULGULAR

3.1. Üniversite Öğrencilerinin Barınma Yöntemleri

Ailesinden ayrı bir şekilde eğitim hayatını sürdürmek durumunda olan yüksek öğretim öğrencilerinin barınma yöntemleri ekonomik şartlara ve beklentilere göre değişebilmektedir. Üniversite öğrencileri devlet yurtlarında, özel yurtlarda, öğrenci pansiyonlarında, apart otellerde, kiralık konutlarda, akraba evlerinde ya da geçici olarak arkadaşlarının evlerinde barınabilmektedir. Bu çalışmanın bulguları açısından, en çok başvurulan barınma yöntemleri olan devlet yurtlarında barınma, özel yurtlarda barınma ve ev kiralama üzerinde durulmaktadır.

3.2. Devlet Yurtları

1961 Anayasası'nın 50'nci maddesinde yer alan "Devlet maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek öğrenim derecelerine kadar çıkmalarını sağlamak amacıyla burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar" hükmü gereğince 22.08.1961 tarihinde yürürlüğe giren 351 sayılı Kanun ile Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu kurulmuştur. Kuruluş aşamasında Millî Eğitim Bakanlığının denetiminde olan Kurum, 6 Şubat 1970 tarihli Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi gereğince Gençlik ve Spor Bakanlığına devredilmiştir. Kurum daha sonra sırasıyla 13.12.1983 tarihli Resmî Gazete'de

yayımlanan 179 sayılı KHK'nin 52/b maddesi ile Millî Eğitim Bakanlığının bağlı kuruluşu, 04.05.2009 tarih ve 27218 (mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı'nın onayı ile Başbakanlığa bağlı kuruluş haline getirilmiştir. 10.12.2010 tarih ve 27781 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6082 sayılı Kanun ile Başbakanlığa bağlanmıştır. 08.07.2011 tarihli ve 27988 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi gereğince de Gençlik ve Spor Bakanlığı ile ilgilendirilmiştir (KYGM, 2024). 09.07.2018 tarihli ve 30473 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ise 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kanunu'nun adında yer alan "Yurtlar Kurumu" ibaresi, "Yurt Hizmetleri" şeklinde değiştirilmiştir (KYGM, 2024).

Gençlik ve Spor Bakanlığı olarak faaliyetlerini sürdüren Kredi ve Yurt Hizmetleri Genel Müdürlüğü;

- Yurt içinde ve dışında yükseköğrenim gören öğrenciler için yurtlar yapmak ve bunların işletmesini sağlamayı,
- Beslenme yardımı yapmayı,
- Eğitim, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle öğrencilerin milli ve manevi gelişmelerine katkı sağlamayı,
- Yükseköğrenim öğrencilerine kredi veya burs vermek suretiyle onların yükseköğrenimlerini kolaylaştırmayı amaçlamaktadır (KYGM, 2024).

Devlet yurtları öğrencilerin barınma ihtiyaçlarını karşılamakla kalmamakta aynı zamanda onların bedensel, zihinsel, kültürel ve duygusal gelişimlerini de sağlayabilmek için faaliyet ve hizmetler gerçekleştirmektedir. Spor müsabakaları, kültürel geziler, psikososyal servisler tarafından sağlanan ruh sağlığı hizmetleri ve yurda adaptasyonu kolaylaştıracak oryantasyon eğitimleri bu hizmetlerden bazılarını oluşturmaktadır (KYGM, 2024). Ancak yeni üniversitelerin kurulması, daha önce kurulmuş olan üniversitelerde yeni fakültelerin/meslek yüksekokullarının açılması ve bölüm kontenjanlarının genişletilmesi gibi öğrenci sayısını ve bu öğrencilerin barınma ihtiyacını arttıran gelişmeler, öğrencilerin devlet yurtlarına erişimi zorlaştırmaktadır. Bu durum ise tüm ülkede planlı bir şekilde yurt yatak kapasitesinin arttırılması gereğini ortaya çıkarmaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından bu ihtiyaçlara cevap verebilecek kapasitelere ulaşabilmek için yeni yurtlar yapılabilmekte; mevcut binalar satın alınabilmekte hatta devir, tahsis, bağış,

kiralama ve ön protokolle kiralama şeklinde yurt binaları temin edilebilmektedir (GSB, 2023, s. 206).

Gençlik ve Spor Bakanlığının 2023 yılı faaliyet raporuna göre; yükseköğrenim öğrencilerine sunulan yurt hizmeti, 2023 yılı itibarıyla 81 il, 266 ilçede ve KKTC'de olmak üzere toplam 839 yurtta 956.539 yatak kapasitesine ulaşılmıştır (GSB, 2023, s. 207). Rapora göre 2023-2024 akademik yılın başında başvuru yapan toplam 435.392 öğrencinin 424.111'i 2023 yılı sonu itibarı ile yurtlara yerleştirilmiş böylece devlet yurtlarına yerleşme oranı %97,41 olarak gerçekleşmiştir (GSB, 2023, s. 207).

Kredi ve Yurt Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı öğrenci yurtlarında öğrencilere sunulan imkânlar, fiyatlara ve oda konseptlerine göre değişebilmektedir. Buna göre, 1. tip ve 2. tip yurtlar öğrencilerin barınma, yemek ve güvenlik ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde oluşturulmuştur. 1. tip ve 2. tip yurtlarda odaları 4-6 kişi paylaşmaktadır. Banyo ve tuvaletler ise her koridorda ortak kullanıma sunulmaktadır. Her odada çalışma masası, kitaplık bulunmakta ve internet erişimi sağlanmaktadır. Bu yurtlarda sabah kahvaltısı ve akşam yemeği hizmetleri verilmektedir. Öğrencilerin yurttan ayrılmadan bazı ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri kantinler işletilmektedir. Bu tip yurtlarda öğrencilerin bir araya gelebilecekleri oturma ve dinlenme salonları da mevcuttur. 1. tip yurtlardan farklı olarak 2. tip yurtlarda sosyal faaliyet alanları da bulunabilmektedir (KYGM, 2024).

3. ve 4. tip devlet yurtları, sunduğu hizmetler ve olanaklar nedeniyle orta dereceli yurtlar olarak da nitelendirilmektedir. 3. ve 4. tip yurtlarda oda büyüklüğüne göre 2 ila 4 öğrenci barınabilmektedir. 1. ve 2. derece devlet yurtlarından farklı olarak her odada mini buz dolabı yer almaktadır. Ayrıca bina asansörü, çalışma odası, valiz odası ve sosyal faaliyet alanları da bu tip yurtlarda bulunmaktadır. Banyo ve tuvalet ise ortak olarak kullanılmaktadır (KYGM, 2024).

5. ve 6. tip devlet yurtlarında odanın büyüklüğüne göre 2 ila 4 kişilik banyolu odalar bulunmaktadır. Yeni yapılan yurtlarda hizmet kalitesini arttırabilmek ve öğrencilerin ev konforunda yaşamalarını sağlamak amacıyla ahşap mobilyalı, bazalı, içerisinde banyo, tuvalet, mini buzdolabı, yanmaz özellikli yatak bulunmaktadır. Bu tip yurtların sayısı ilerleyen zamanlarda Bakanlık tarafından arttırılmak istenmektedir (GSB, 2023, s. 209). Televizyon odası, kütüphane, masa tenisi, basketbol, futbol ve voleybol sahaları bulunan

bu tip yurtlara ödenen aylık bedel ve depozito tutarı diğer tip yurtlara göre daha fazla olmasına rağmen tutarlar arasında ciddi farklar bulunmamaktadır. 2023-2024 yılı için yurt ücreti aylık olarak 345 TL ila 570 TL, güvence bedeli ise 855 TL ila 1365 TL arasında değişmektedir (KYGM, 2024).

3.3. Özel Yurt, Pansiyon ve Apart Oteller

Türkiye'de üniversite öğrencilerinin barınma ihtiyacının karşılanmasına yönelik imkânlar sadece devlet tarafından sunulmamaktadır. Üniversite öğrencilerinin barınma ihtiyacının karşılanabilmesi için devlet yurtlarının yanı sıra özel kurumlar da pansiyon, apart otel ve özel yurt işletebilmektedir. Özel kurumların bu girişimleri Gençlik ve Spor Bakanlığının izni, gözetimi ve denetimi altında gerçekleşmektedir. Bu kapsamda 29 Ocak 2024 tarihi itibarıyla yükseköğrenim öğrencilerine yönelik barınma hizmeti veren 1.560 özel yurt, 114 pansiyon ve 51 apart otel bulunduğu tespit edilmiştir. Özel yurt, pansiyon ve apart otellerin toplam kapasitesi ise aynı dönemde 125.068 erkek ve 144.931 kız olmak üzere toplam 269.999'dur (GSB, 2023, s. 217).

Öğrencilerin barınma ihtiyaçlarını karşılayabilmek için üretilen bu tip özel girişimler sayesinde faklı konsept ve kalitede barınma imkânları sunulmaktadır. Devlet yurtlarının kapasitesi göz önüne alındığında bu seçeneklerin okulların açıldığı dönemlerde oluşan barınma krizlerine karşı bir pansuman önlem etkisi yaptığı düşünülebilir. Ancak sunulan hizmetlerin içeriğine, paylaşılan odaların konforuna ve okula olan mesafeye bağlı olarak değişebilen ücretler, devlet yurtlarındaki ücretlerin çok üzerinde belirlenebilmektedir. Özel girişim mantığı ile kâr amacı güden bu yerlerden genellikle ekonomik şartları daha uygun olan ailelerin çocukları faydalanabilmektedir. Bu imkân sayesinde devlet yurtlarından yararlanacak olan ihtiyaç sahibi öğrencilerle özel yurt ya da apart otellerde barınacak ekonomik durumu elverişli öğrenciler ayrışmış olmaktadır.

İstanbul Planlama Ajansının 2023 yılında apart oteller/pansiyonlar ve vakıf yurtları kapsam dışında bırakarak yapmış olduğu bir araştırmada özel yurt fiyatlarının ortalaması belirlenmeye çalışılmıştır. 2023-2024 eğitim öğretim yılı için tek kişilik odaların aylık ortalama 15.400 TL tutarında olduğu, kişi sayısı arttıkça oda fiyatının da azaldığı görülmüştür. Buna göre iki kişilik odalar aylık kişi başı ortalama 11.850 TL, üç kişilik odalar aylık kişi başı ortalama 10.175 TL, dört kişilik odalar aylık kişi başı ortalama 9.010 TL, beş ve üzeri kişilik

odalar ise aylık kişi başı ortalama 7.480 TL olarak tespit edilmiştir (İPA, 2023b).

Türkiye'de 2024 yılı itibari ile en fazla üniversitenin faaliyet yürüttüğü ilk üç il İstanbul (62), Ankara (21) ve İzmir'dir (9) (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2024). Bu illerde devlet yurtlarının yatak kapasitesi özellikle okulların açıldığı dönemlerde öğrencilerin artan barınma taleplerine cevap vermekte yetersiz kalmaktadır. Devlet yurtlarının yanı sıra İstanbul'da 411, Ankara'da 201 ve İzmir'de 125 adet özel barınma hizmeti veren özel yurt bulunmaktadır (GSB, 2024). Ancak kâr amacı güden bu özel girişimlerin öğrenci kabul şartları arasında en az bir yıl barınma taahhüdü yer alabilmektedir. Ayrıca yurttan ayrılmak isteyen öğrencinin yerine bir başkasını bulma zorunluluğu gibi durumlar da özel yurt işletmecileri tarafından ileri sürülebilmektedir. Bu tip zorlayıcı uygulamalar öğrencilerin hareket özgürlüklerini ve barınma esnekliklerini azaltmaktadır.

3.4. Kiralık Evler

Uygun şartların oluşması ve öğrencilerin bir arada yaşayabileceklerine ikna olmaları halinde kiralık evler öğrenciler için yaygın bir barınma şekli olabilmektedir. Ancak son zamanlarda Türkiye'deki enflasyon ve ağırlaşan yaşam koşulları, toplumun her kesimini olduğu gibi ailelerinden ayrı yaşamak durumunda olan öğrencileri de etkilemiştir. Nitekim kira fiyatları, yaşanan enflasyondan payını fazlasıyla almıştır. Bu durum öğrencilerin bütçelerine uygun ev bulabilmelerini zorlaştırmıştır. Ev bulabilen öğrenciler ise yüksek kiraları ödeyebilmek için çoğu zaman diğer ihtiyaçlarından feragat etmek ya da çalışmak zorunda kalmışlardır.

Açıköğretim fakülteleri kapsam dışında tutulduğunda en fazla üniversite öğrencisinin yaşadığı iller sırasıyla İstanbul, Ankara ve İzmir olmaktadır (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2024). Ortalama ev kiraları Mayıs/2024 itibari ile İstanbul'da 20.713 TL, Ankara'da 18.077 TL, İzmir'de ise 17.829 TL olarak gerçekleşmiştir (Endeksa, 2024). Bu kira fiyatlarının özellikle üniversitelere yakın bölgelerde okulların açılmasına yakın zamanlarda daha da yükseldiği her yıl deneyimlenmektedir. Kredi ve Yurt Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün sağladığı kredi ve burs imkânları ile öğrencilerin böylesi kiraları paylaşımlı olarak bile karşılayabilmeleri mümkün değildir. Kiralık konutlarda yaşamak isteyen öğrencilerin kiranın yanı sıra aidat, yakıt, elektrik, su, internet, temizlik, yeme/içme, giyim, ulaşım ve kırtasiye gibi giderlerinin

de olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Üniversitenin ilk yıllarındaki arkadaş edinme sürecinde öğrenciler, bütçelerine ve beklentilerine göre öncelikli olarak yurt konseptindeki barınma olanaklarını tercih edebilmektedirler. Evde yaşama fikri ise öğrencilerin kira bedelini paylaşabilecekleri iki, üç ya da daha fazla arkadaş bulabilmeleri ile mümkün olabilmektedir. Böylesi durumlarda birbirlerini yeterince tanımadan aynı evin içerisinde yaşamak durumunda kalan öğrenciler arasında bazı sorunlar yaşayabilmektedir. Bu sorunlar genellikle ev arkadaşlarının sorumluluklarını adil bir şekilde ve yeteri kadar yerine getirmemelerinden kaynaklanabilmektedir. Kişilik gelişimlerinin önemli bir safhasında olan bu gençlerin ev arkadaşları ile anlaşmazlıklar yaşayıp fikir ayrılıklarına düşmeleri beklenen bir durumdur. Bu tip fikir ayrılıkları, sürtüşmeler ve kavgalar aynı ortamı paylaşmak zorunda olan gençleri eğitim hayatları süresince barınma anlamında zorlayabilmektedir.

3.5. Yüksek Öğrenime İlişkin Veriler

Türkiye'de 2002 yılı sonrasında yükseköğrenim politikasında ciddi değişimler gerçekleşmiştir. "Her ile bir üniversite" yaklaşımı ile son 22 yıllık sürede ülkedeki üniversite sayısı %181 oranında artarak 74'den 208'e yükselmiştir. Bu artışta özel üniversitelerin payı oldukça fazladır. Özel üniversitelerin açılmasının önündeki bürokratik zorlukların nispeten giderilmesi ile 2002 yılında 25 olan vakıf üniversitelerinin sayısı %200 artış ile 75'e yükselmiştir. Yine 2002 yılında 68 olan devlet üniversitesi sayısı da %89,71 oranında artarak 129'a ulaşmıştır (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2024).

Küçük illerde ve hatta ilçelerde yeni üniversitelerin faaliyete başlaması ile bu yerlerde üniversite öğrencisi sayısı önemli ölçüde artmıştır. Açılan üniversite, fakülte veya yüksekokulların faaliyette bulunduğu bölgeyi ekonomik açıdan canlandırdığının deneyimlenmiş olması, ihtiyaç olsun ya da olmasın üniversiteleşme oranının dolayısıyla da öğrenci kontenjanlarının kısa zamanda daha da artmasıyla sonuçlanmıştır.

2023-2024 akademik yılı itibari ile Türkiye'de 7.081.289 üniversite öğrencisi, 184.021 öğretim elemanı bulunmaktadır. 2022-2023 akademik yılında 961.194 kişi yükseköğretim kurumlarından mezun olmuştur. 2023-2024 akademik yılında yükseköğretim kurumlarına 1.949.627 öğrenci yeni kayıt

yaptırmıştır. Yüksek Öğrenim Kurumu verilerine göre bu dönemde 7.081.289 öğrencinin 6.274.731'i devlet üniversitelerinde, 792.628'i vakıf üniversitelerinde, 13.930'u vakıf meslek yüksekokullarında öğrenim görmektedir. Açıköğretim kapsam dışında tutulduğunda 2023-2024 akademik yılında örgün öğretimdeki öğrenci sayısı bir önceki akademik yıla göre %3,18'lik artış göstermiştir. 2023-2024 akademik yılında örgün öğrenim gören öğrencilerin %81'i devlet üniversitelerinde, %19'u ise vakıf üniversitelerinde bulunmaktadır (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2024).

Tablo 1: Yüksek Öğrenim Gören Öğrenci Sayıları (Örgün)

Yıllar	Öğrenci Sayısı
2015	3.172.993
2016	3.502.883
2017	3.830.735
2018	3.970.765
2019	3.853.463
2020	3.788.967
2021	3.881.963
2022	3.842.831
2023	4.114.456
2024	4.245.360

Kaynak: Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2024.

2024 yılı itibari ile en çok üniversitenin bulunduğu ilk 5 il İstanbul (60), Ankara (22), İzmir (10), Konya (5) ve Antalya (5) olmuştur (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2024). Açıköğretim öğrencileri kapsam dışında bırakıldığında 2023-2024 akademik yılında Türkiye genelinde 4.245.360 olmak üzere; İstanbul'da 951.839; Ankara'da 355.530; İzmir'de 197.154; Konya'da 131.522; Antalya'da 89.520 öğrenci bulunmaktadır (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2024). 2018-2019 akademik yılında Türkiye genelinde örgün eğitim gören üniversite öğrenci sayısı 3.859.571'dir. Aynı akademik yılda İstanbul'da 801.213; Ankara'da 302.183; İzmir'de 170.539; Konya'da 127.272; Antalya'da 80.969 öğrenci bulunmaktaydı (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2024). Bu rakamlara göre son 5 yıllık dönemde Türkiye genelinde örgün öğrenci sayısı %10; İstanbul'da %18,8 Ankara'da %17,65; İzmir'de %15,96; Konya'da %3,34; Antalya'da ise %10,56 oranında artış

göstermiştir.

Tablo 2: Yükseköğretimdeki Eğitimdeki Öğrenci Sayısı (Örgün)

Yıllar	Türkiye	İstanbul	Ankara	İzmir	Konya	Antalya
2023-2024	4.245.360	951.839	355.530	197.158	131.522	89.520
2022-2023	4.114.456	913.924	345.412	191.345	129.465	88.980
2021-2022	3.842.831	847.379	324.390	178.343	120.939	85.484
2020-2019	3.823.435	795.691	307.377	170.003	121.251	83.035
2019-2018	3.859.571	801.213	302.183	170.539	127.272	80.969

Kaynak: Drdatastats, 2024; Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2024.

2002-2003 akademik yılında açıköğretim dahil toplam üniversite öğrenci sayısı 1.885.184 kişi iken 2023-2024 akademik yılında bu sayı %313,82 artışla 7.081.289 olmuştur. Aynı dönemler karşılaştırıldığında 2002-2003 akademik yılında 1.100.393 olan erkek öğrenci sayısı 2023-2024 akademik yılında %208,60 artışla 3.395.767 olurken; 2002-2003 akademik yılında 784.791 olan kız üniversite öğrenci sayısı ise 2023-2024 akademik yılında %369,62 oranında artarak 3.685.522 olmuştur (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2024).

Tablo 3: Yüksek Öğrenimdeki Öğrenci Sayıları (Açıköğretim dahil)

Dönem	Erkek	Kız	Toplam	Yeni kayıt	Mezun
2002-2003	1.100.393	784.791	1.885.184	601.316	282.093
2003-2004	1.128.186	807.700	1.935.886	528.948	302.083
2004-2005	1.190.046	872.850	2.062.896	575.610	313.230
2005-2006	1.316.120	983.367	2.299.487	646.704	331.904
2006-2007	1.372.583	1.034.747	2.407.330	619.872	359.661
2007-2008	1.404.450	1.080.344	2.484.794	643.462	402.507
2008-2009	1.612.713	1.264.065	2.876.778	854.156	430.309
2009-2010	1.924.792	1.555.451	3.480.243	831.204	473.910
2010-2011	2.055.336	1.712.876	3.768.212	818.906	556.958
2011-2012	2.335.804	1.967.746	4.303.550	878.828	518.046
2012-2013	2.666.039	2.257.901	4.923.940	965.273	592.048
2013-2014	2.964.442	2.508.079	5.472.521	583.909	688.437
2014-2015	3.276.658	2.786.228	6.062.886	138.3232	733.237
2015-2016	3.621.517	3.067.668	6.689.185	1.535.409	801.498
2016-2017	3.886.107	3.312.880	7.198.987	1.535.409	802.822
2017-2018	4.047.302	3.513.069	7.560.371	1.382.589	804.435
2018-2019	4.064.516	3.675.986	7.740.502	1.492.277	845.859
2019-2020	4.108.571	3.831.562	7.940.133	1.516.287	891.458
2020-2021	4.191.572	4.049.425	8.240.997	1.780.488	1.112.747
2021-2022	4.172.147	4.124.812	8.296.959	1.660.912	1.167.119
2022-2023	3.416.976	3.533.166	6.950.142	1.846.654	903.673
2023-2024	3.395.767	3.685.522	7.081.289	1.949.627	961.194

Kaynak: Yükseköğretim Kalite Kurulu, 2024; Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2024.

Yeni mezunlarla üniversiteye yeni kayıt yaptıran öğrenciler karşılaştırılacak olursa 2002-2003 döneminden 2023-2024 dönemine kadar yeni kayıt sayısının, mezun sayısının çok üzerinde gerçekleştiği görülmektedir. 2003-2004 akademik yılına 282.093 öğrenci mezun olarak girerken, aynı dönemde 601.316 öğrenci yükseköğretim programlarından birisine kayıt yaptırmıştır. Buna göre mezun olan öğrenci sayısından 319.223 daha fazla kişi üniversiteli olmuştur. Başka bir deyişle mezun olan kişi sayısının %213,16'sı kadar daha üniversite öğrencisi üniversiteye girmiştir. Bu eğilim 2023-2024

dönemine kadar devam etmiş ve 2023-2024 dönemine mezun olarak giren öğrenci sayısı 961.194 iken yeni kayıt yaptıran öğrenci sayısı 1.949.627 olmuştur. Mezun olan öğrenci sayısının iki katından fazlası (%102,83) üniversitelere yeni kayıt yaptırmıştır (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2024).

3.6. Devlet Yurtlarına İlişkin Veriler

Devlet yurtları yerleşke ve bina kompleksi olarak 2002 yılından 2024 yılına kadar büyük artış göstermiştir. 2002 yılında 191 olan devlet yurdu sayısı %339,27 oranında artarak 2024 yılına gelindiğinde 839'a ulaşmıştır (GSB, 2023, s. 207). 2002-2024 dönemini kapsayan yıllarda devlet yurtlarının yatak kapasitesi, artan bina ve bina kompleksi sayısına paralel olarak yükselmiştir. 2002 yılında 185.058 olan yatak kapasitesi 2011 yılında %44,08 artışla 266.674 olmuştur. 2011 yılından sonra devlet yurtlarının yatak kapasitesi katlanarak artmıştır. 2011-2016 dönemini kapsayan 5 yıllık dönemde yatak kapasitesi %129,50 oranında artarak 612.022'ye ulaşmıştır. 2024 yılına gelindiğinde ise devlet yurtlarındaki toplam yatak kapasitesi bir milyona yaklaşmıştır. 2024 yılı Nisan ayı itibari ile devlet yurtlarının yatak kapasitesi 956.539 olmuştur (GSB, 2023, s. 207). Yaklaşık 22 yıllık dönemde devlet yurtlarının yatak kapasitesi %416,81 oranında artmıştır.

Tablo 4: Devlet Yurdu Sayısı ve Yatak Kapasitesi (2002-2023)

Dönem	Yurt Sayısı	Yatak Kapasitesi
2002/'03	191	185.085
2003/'04	199	188.779
2004/'05	201	192.071
2005/'06	211	194.781
2006/'07	216	198.945
2007/'08	222	201.637
2008/'09	229	208.869
2009/'10	241	222.633
2010/'11	270	243.409
2011/'12	303	266.674
2012/'13	345	304.195
2013/'14	370	306.129
2014/'15	390	355.502
2015/'16	592	450.941
2016/'17 (Birinci Dönem)	682	551.721
2016/'17 (İkinci Dönem)	748	612.022
2017/'18	790	668.017
2018/'19	777	674.672
2019/'20	793	703.175
2020/'21	773	695.834
2021/'22	776	759.838
2022/'23	785	876.942
2023/'24	839	956.539

Kaynak: GSB, 2023, s.207.

*Devlet yurtları için referans verilerden hareketle 2003-2013 dönemine ilişkin yatak kapasiteleri ortalama olarak oluşturulmuştur.

3.7. Özel Yurt/Pansiyon/Apart Otellere İlişkin Veriler

Üniversite öğrencilerinin barınma ihtiyacını karşılamak amacıyla devlet yurtlarına alternatif olarak açılıp işletilen ve devlet tarafından denetlenen yurt, pansiyon ve apart oteller eğitim öğretim dönemlerinin başında oluşan öğrencilerin barınma krizlerine karşı pansuman önlem olarak işlevsel bir rol üstlenmektedir. Bu özel girişimler, bina ve bina kompleksi sayısı olarak devlet yurtlarından çok daha fazla olmalarına rağmen, yatak kapasitesi bakımından her dönem devlet yurtlarının gerisinde kalmışlardır.

Özel yurt/pansiyon/apart otel sayılarına ve bunların toplam yatak kapasitelerine Gençlik ve Spor Bakanlığı, Kredi ve Yurt Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile Millî Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim Genel Müdürlüğü istatistik bültenlerinden ve faaliyet raporlarından ulaşılabilmektedir. Her iki bakanlığın ilgili birimlerince oluşturulan bu verilerin zaman zaman birbirleri ile örtüşmediği görülmektedir. Bunun sebebi özel yurtların iki bakanlık tarafından farklı şekilde tanımlanması ve kapsamlarının farklı şekilde belirlenmesidir. Özel yurtlar Millî Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim İstatistik verilerine göre dernek, vakıf, şahıs, ticari işletme, vakıf üniversitesi ve diğer üniversite yurtları şeklinde kategorize edilmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın özel yurt kategorizasyonu ise ortaöğretim yurtlarını da içermektedir. Ayrıca bu yurtlar il, ilçe ve kasaba olarak yerleşim yerine göre ayrılmaktadır. Bu durum Millî Eğitim Bakanlığı verileri ile özel yükseköğrenim yurtlarının sayısının net bir şekilde ortaya koyulabilmesini zorlaştırmaktadır. Bu yüzden belli yıllarda resmi makamlarca yayınlanan veriler üzerinden çıkarımlar yapmak suretiyle bu konuda fikir sahibi olunabilmektedir.

Tablo 5: İllerdeki Özel Öğrenci Yurt Sayısı ve Yatak Kapasiteleri (2006-2024)

Dönem	Yurt sayısı	Yatak kapasitesi
2006/07	981	138.321
2007/08	1.156	171.115
2008/09	1.244	184.112
2009/10	1.379	204.092
2010/11	1.577	223.934
2011/12	1.704	248.724
2012/13	1.873	269.712
2013/14	1.939	275.336
2014/15	2.086	308.728
2015/16	2.160	253.368
2016/17	1.656	298.220
2017/18	2.015	346.918
2018/19	2.246	324.800
2019/20	2.240	263.410
2020/21	1.855	306.152
2021/22	2.076	311.725
2022/23	1.914	294.662
2023/24	1.725	269.999

Kaynak: MEB, 2022, s. 227-228; GSB, 2023 s. 207; GSB, 2022, s.227; GSB, 2021, s.217.
*2006-2019 dönemindeki özel yurt/pansiyon/apart otel kapasiteleri ise 2019 yılı referans verisinden ortalama olarak üretilmiştir.

Yukarıdaki tablodan da görülebileceği üzere, 2006 yılında illerde faaliyet gösteren 981 özel yurt varken, 2024 yılına gelindiğinde bu sayı %75,84 oranında artışla 1.725'e ulaşmıştır (MEB, 2022 s. 227-228; GSB, 2021, s. 217; GSB, 2022, s.227; GSB, 2023, s.217). 2006-2024 yılları arasında özel yurt sayısı, ekonomik ve siyasi konjonktürün de etkisiyle dalgalanmalar göstermiştir. 2006-2024 dönemini kapsayan yıllar içerisinde en çok özel yurt/pansiyon/apart otel sayısına 2.240 bina ve bina kompleksi ile 2018-2019 döneminde ulaşılmıştır (MEB, 2022, s. 227-228).

Özel yurt/pansiyon/apart otellerin toplam yatak kapasitesi sahip oldukları bina sayıları nispetinde değişmiş olsa da genel eğilim bu kapasitenin artması yönünde olmuştur. Özel yurt/pansiyon/apart otellerin toplam yatak kapasitesi 2017-2018 eğitim öğretim döneminde 346.918'e ulaşarak 2011-2024 dönemindeki en yüksek seviyeye gelmiştir. 2023-2024 eğitim öğretim döneminde ise bu kapasite 269.999' a kadar gerilemiştir (MEB, 2022 s. 227-228; GSB, 2021, s. 217; GSB, 2022, s.227; GSB, 2023, s.217).

Kapasite bakımında devlet yurtları ile özel yurt/pansiyon/apart oteller karşılaştırıldığında devlet yurtlarının her dönemde daha fazla yatak kapasitesine sahip olduğu görülmektedir. Bunun sebebi devlet yurtlarının çok daha fazla oda sayısına ulaşabilmesi ve ranza sistemimi ile aynı odalarda 8 öğrenciye kadar barınma imkânı sunabilmesi olarak açıklanabilir. Yine özel yurtların pansiyonların ya da apart otellerin butik yapıları ve karyola şeklinde düzenlenmiş odaları, sayıları fazla olmasına rağmen kapasitelerinin sınırlı kalmasına sebep olmuştur.

3.8. Diğer Veriler

Üniversitelerde öğrenim gören örgün öğrenci sayıları ile devlet yurdu ya da özel yurt ayrımı yapılmaksızın toplam yurt yatak kapasitesinin karşılaştırılması ile elde edilecek olan oran her bir örgün üniversite öğrencisine düşen yatak sayısını göstermektedir. Buna göre öğrenci başına 2014-2015 döneminde 0,21; 2015-2016 döneminde 0,20; 2016-2017 döneminde 0,24; 2017-2018 döneminde 0,26; 2018-2019 döneminde 0,26; 2019-2020 döneminde 0,25; 2020-2021 döneminde 0,26; 2021-2022 döneminde 0,28; 2022-2023 döneminde 0,28; 2023-2024 döneminde 0,29 yatak düşmektedir. Kişi başına düşen yatak sayısı son yıllarda artış göstermiş olsa bile halen 4 öğrenciden ancak birisi mevcut yatak kapasitelerine göre yurtlarda barınabilmektedir.

Tablo 6: Öğrenci Başına Düşen Yatak Sayısı (Devlet + Özel)

Dönem	Üniversite Öğrencisi Sayısı (Örgün)	Yurt Yatak Kapasitesi (Devlet + Özel)	Öğrenci Başına Düşen Yatak Sayısı
2014/15	3.172.993	664.230	0,209338
2015/16	3.502.883	704.309	0,201066
2016/17	3.830.735	910.242	0,237615
2017/18	3.970.765	1.014.935	0,255602
2018/19	3.853.463	999.472	0,25937
2019/20	3.788.967	966.585	0,255105
2020/21	3.881.963	1.001.986	0,258113
2021/22	3.842.831	1.071.563	0,278847
2022/23	4.114.456	1.171.604	0,284753
2023/24	4.245.360	1.226.538	0,288913

Devlet yurtlarının durumu ise son yıllarda artan yatak kapasitesine rağmen halen büyük illerde öğrencilerin barınma talebini karşılamak için yeterli değildir. Devlet yurtlarında öğrenci başına 2014-2015 döneminde 0,11; 2015-2016 döneminde 0,13; 2016-2017 döneminde 0,16; 2017-2018 döneminde 0,17; 2018-2019 döneminde 0,19; 2019-2020 döneminde 0,19; 2020-2021 döneminde 0,18; 2021-2022 döneminde 0,20; 2022-2023 döneminde 0,21; 2023-2024 döneminde 0,22 yatak düştüğü görülmektedir. Bu da 5 üniversite öğrencisinden ancak birinin devlet yurtlarında barınabileceği anlamına gelmektedir.

2021 yılında Avrupa'daki bazı ülkelerin yurt ve öğrenci oranlarının hesaplandığı bir çalışmada elde edilen veriler Türkiye'deki durumun bazı Avrupa ülkelerine göre çok da kötü olmadığını, hatta yatak kapasitesi bakımından daha iyi olduğunu göstermektedir. Söz konusu çalışmada yurt yatak kapasitesi/öğrenci sayısı oranı bakımından Türkiye'den daha iyi durumda olan tek ülkenin Büyük Britanya (%26) olduğu görülmüştür. Çalışmada elde edilen verilere göre bu oran Danimarka'da %22; İsveç'te %20; Hollanda'da %15; Fransa ve İrlanda'da %13; Finlandiya ve Lüksemburg'da %12; Polonya'da %11; Almanya, İsviçre ve Estonya'da %10; Çekya'da %9; Norveç, Litvanya ve Letonya'da %8; Belçika, İspanya ve Avusturya'da %6; Portekiz'de %5 ve İtalya'da %4 civarındadır (Catella, 2021). Üniversite öğrencisi sayısı bakımından Türkiye'ye en çok yaklaşan üç ülke Almanya (2.891.000), Fransa (2.725.300) ve Büyük Britanya'dır (2.532.400) (Catella, 2021). Ancak ne Almanya ne de Faransa'daki yurt yatak kapasitesi Türkiye'ye kıyasla daha iyi durumda değildir.

Avrupa'da yaşayan üniversite öğrencilerin sosyoekonomik durumunun araştırıldığı bir çalışmada ise yurtlarda barınan üniversite öğrenci oranının en yüksek olduğu ilk üç ülke %30 oranla, Türkiye, İsveç ve Hollanda olarak belirtilmiştir. Ayrıca Lüksemburg, Slovenya, Macaristan, Litvanya, Estonya ve Finlandiya'da öğrenci yurtlarında barınan öğrenci oranının %20 civarında olduğu tespit edilmiştir. Yurtlarda barınmayı tercih eden öğrenci oranının en az olduğu ülkeler ise %5 ile Malta ve Gürcistan olmuştur. Avrupa ülkelerinde üniversite eğitimi alıp yurtlarda yaşayan öğrencilerin ortalaması ise %17 olarak tespit edilmiştir (Hauschildt vd., 2021, s. 224-249). Bu çalışmada Avrupa ülkelerinde üniversite öğrencilerinin çoğunlukla aileleri ile birlikte yaşadıkları, yurtları ve paylaşımlı evleri ise yabancı ülkelerden gelen öğrencilerle, ülke vatandaşı olup ailesi başka kentlerde olan öğrencilerin daha çok tercih ettiği görülmektedir. 2018-2021 dönemlerini kapsayacak şekilde gerçekleştirilen bu araştırmada Malta, Gürcistan, Lüksemburg, İtalya ve Portekiz'de üniversite öğrencilerinin %50'sinden fazlasının ailesi ile birlikte yaşadığı anlaşılmıştır (Hauschildt vd., 2021, s. 224-249).

Tablo 7: Mezun Olamadan Okuldan Ayrılan Öğrenci Sayısı

Yıllar	Mezun olamadan okuldan ayrılan öğrenci sayısı
2015	98.436
2016	118.657
2017	150.124
2018	305.695
2019	495.132
2020	363.313
2021	339.136
2022	389.564

Kaynak: Yükseköğretim Kalite Kurulu, 2022.

Türkiye'de son yıllardaki yurt yatak kapasitesini arttırmaya yönelik gayretlere rağmen öğrenci başına düşen yatak sayının halen yetersiz olması, özellikle büyük kentlerde öğrencilerin eğitimlerine devam kararı vermelerini de etkilemektedir. Ailelerinden uzakta yükseköğrenimlerine devam etmek zorunda olan öğrenciler yeterli, sağlıklı ve erişilebilir barınma imkânı bulamamaları halinde ya kayıtlarını dondurmak ya da okulu bırakmak zorunda kalabilmektedir. Yüksek Öğretim Kalite Kurulu'nun açıkladığı Gösterge Değerleri Raporu'na göre mezun olmadan üniversiteden ayrılan öğrenci sayısı 2015-2022 yılları arasında dalgalı bir

seyir izlemiş olsa da genel eğilim bu rakamların artması yönünde olmuştur. Nitekim, 2015 yılında mezun olamadan okuldan ayrılan öğrenci sayısı 98.436 iken; 2022 yılında bu rakam %295,75 oranında artarak 389.564'e yükselmiştir. Bu dönemde üniversite terkleri en çok İstanbul, Ankara ve İzmir gibi ortalama kira fiyatlarının yüksek olduğu büyük kentlerde yoğunlaşmıştır (Yükseköğretim Kalite Kurulu, 2022).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ailelerinden uzakta eğitim gören gençler için barınma her zaman öncelikli bir mesele olmuştur. Türkiye'de çok kısa zaman aralıkları ile meydana gelen pandemi süreci, düşük faiz politikası, yüksek enflasyon ve deprem felaketi gibi gelişmeler zaten ekonomik anlamda dezavantajlı olan öğrencilerin paylaşımlı da olsa konuta erişimini daha da zorlaştırmıştır. Böylesi barınma krizlerinin yaşandığı dönemlerde devlet yurtlarının önemi, özellikle ekonomik durumu yetersiz öğrencilerin eğitim hayatlarına devam edebilmeleri bakımından büyük önem taşımaktadır.

16/8/1961 tarih ve 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanunu'nun ikinci maddesinde Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı olan Kredi ve Yurt Hizmetleri Genel Müdürlüğünün temel amacı; "Yurt içinde ve dışında yükseköğrenim gören öğrenciler için yurtlar yapmak ve bunların işletmesini sağlamak, beslenme yardımı yapmak, eğitim, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle milli ve manevi gelişmelerine katkı sağlamak, yükseköğrenim öğrencilerine kredi veya burs vermek, öğrencilerin yükseköğrenimlerini kolaylaştırmak" olarak belirtilmiştir. Kanunun bu maddesinden de anlaşılabileceği üzere devlet yurtları, sosyal devlet anlayışının bir tezahürü olarak öğrencilerin barınma ihtiyaçlarını en iyi şekilde giderebilmelerine yardımcı olabilmek amacı ile kurulup faaliyet göstermeyi amaçlamaktadır. Kurumun bu amacını gerçekleştirebilesinin önündeki en büyük engel ise Türkiye'de son yılarda hızla artan üniversite, bölüm ve kontenjanlar nedeniyle öğrenci sayısının katlanmasıdır.

Örgün öğrenci sayısının 2024 yılı itibari ile 4.245.360'a ulaşması, öğrencilerin barınabilmek için birbirleri ile daha çok rekabete girmelerine ve alternatif barınma yöntemlerini dikkate almalarına neden olmaktadır. Ekonomik durumu yetersiz olan öğrenciler için ise devlet yurtlarının dışındaki barınma seçenekleri yüksek fiyat ve kiralar nedeniyle çok gerçekçi görünmemektedir. Devlet yurtlarına yerleşemeyen ve özel yurt veya paylaşımlı

konutlarda yaşamaya da ekonomik gücü yetmeyen gençler için dernek, vakıf ve tarikat yurtları bir çare olarak görülebilmektedir. Devletin gözetim ve denetimi dışında faaliyet gösteren bu tipteki bazı yurtların bir nesli ne şekilde manipüle edip ülkeye ne boyutlarda zarar verebildiği "15 Temmuz Darbe Girişimi" ile acı bir şekilde tecrübe edilmiştir. Bu yüzden öğrencilerin barınma sorununun özel sektör girişimcilerinin ve tarikatların insafına bırakılmadan devletin bizzat kendisi tarafından çözülmesi hayati önem taşımaktadır.

Yüksek öğrenimlerine ailelerinden uzakta devam etmek durumunda olan öğrencilerin barınma sorunun çözümü için sunulan öneriler aşağıda sıralanmıştır.

- Kentlerde, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve bakanlıklar bir araya gelerek öğrenciler için barınma stratejileri belirlemelidirler. Bu stratejiler, öğrencilerin barınma krizlerinin ortaya çıktığı yeni kayıt dönemlerindeki ihtiyaçlar dikkate alınarak oluşturulmalı, kentlerdeki yatak kapasitesini arttırabilecek her fırsat değerlendirilmelidir. Oluşturulacak olan barınma stratejilerine kaynak sağlayabilmek için iş dünyasının finansmanı sağlanmalı, hayırsever iş insanlarına öğrencilerin barınma, beslenme ve ulaşım gibi ihtiyaçlarına yardımcı olabilmeleri için fırsat verilmelidir.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığı arasında (TOKİ) iş birliği geliştirilerek, özellikle büyük kentlerde yeni yurt binaları inşa edilmelidir. Yeni üretilecek olan yurt binalarının üniversitelere erişimini kolaylaştıracak planlar eş zamanlı olarak hayata geçirilmelidir. Yeni yurt binaları inşa etmenin yanı sıra satın alma, devir, tahsis, bağış ve kiralama yöntemleri ile ihtiyaç duyulan yerlerde bina edinimi arttırılmalıdır.
- Büyük kentlerdeki fiziksel ve çevresel kısıtlar nedeniyle kentlerin çeperlerine kurulmak zorunda kalınan yurt kampüslerinin üniversitelere ve kent merkezlerine erişimini kolaylaştıracak ulaşım seçenekleri çeşitlendirilmelidir.
- Bazı bölgelerde toplam konut stokları içerindeki oranı %30'lara varan boş konut ve bina stokları öğrenci yurtlarına dönüştürülerek öğrencilerin kullanımına sunulmalıdır.

- Âtıl durumda olan özel yurtlara ait yatak kapasitesi, hizmet alım yöntemi ile Kredi ve Yurt Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından uygun maliyetlerle satın alınarak öğrencilerin kullanımına sokulmalıdır.
- Üniversite öğrencilerinin yoğun olduğu yerlerde bulunan devlet yurtlarının kapasitesi tekrar ranza sistemine geçilmek suretiyle arttırılmalıdır.
- Öğrencilerin kayıt dönemlerinde artan barınma krizlerini fırsata çevirmek isteyip yurt, apart otel, pansiyon gibi adlarla kaçak olarak barınma hizmeti veren oluşumlara karşı denetimler arttırılmalı, gençler kötü niyetli kişilere karşı korunmalıdır.
- Devlet Yurtlarını, yüksek öğrenim gören öğrencilerin birincil tercihi haline getirecek iyileştirmeler yapılmalıdır. Bunun için devlet yurtlarının hizmet kalitesi arttırılmalı, öğrencilerin güvenli ve sağlıklı bir ortamda barınabilmeleri sağlanmalı, ulaşım imkânları geliştirilmeli, daha çok boş zaman faaliyetleri organize edilmelidir.
- Yeni kurulacak olan üniversite, fakülte ya da meslek okullarına belli miktarda yatak kapasitesine sahip öğrenci yurdu bulundurma zorunluluğu getirilmeli, böylece Kredi ve Yurt Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı devlet yurtlarında her yıl yaşanan kapasite aşımı sorununun önüne geçilmelidir.
- Ev sahiplerinin öğrencilere ev kiralamasını teşvik edecek vergi kolaylıkları sağlanmalı, böylece paylaşımlı konutlarda yaşamak isteyen öğrenciler için dolaşıma sokulan kiralık konut sayısı arttırılmalıdır.
- Yerel yönetimler özellikle üniversitelerin yakın çevresinde bulunan bölgelerde konut edinimi sağlamalı ve bunları sosyal kiralı konut olarak öğrencilerin kullanımına sunmalıdır.

KAYNAKÇA

Catella (2021). Market tracker student housing, Student Housing in Europe 2021. https://www.catella.com/globalassets/global/mix-germany-corporate-finance/catella_mt_student_housing_2021_en.pdf adresinden alınmıştır.

Creswell, J. W. (2013). Qualitative inquiry & research design: Choosing among fiveapproaches. Sage.

Çelik, H., Başer Baykal, N. & Kılıç Memur, H. N. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 8(1), 379-406. doi:10.14689/issn.2148-2624.1.8c.1s.16m

Drdatastats (2024). İllere göre yükseköğretim. https://www.drdatastats.com/illere-gore-turkiyede-yuksekogretim-kurum-ogrenci-yabanci-ogrenci-ogretim-elemani-sayilari/

Endeksa (2024). Konut kira fiyatları. www.endeksa.com/tr/analiz/turkite/kiralık/konut adresinden alınmıştır.

Ersoy, A.F. & Arpacı, F. (2003). Üniversite öğrencilerinin konut koşullarının ve konutta yaşamayı tercih etme nedenlerinin incelenmesi, Milli Eğitim Dergisi, 158, 181-191.

Filiz, Z. & Çemrek, F. (2014). Üniversite öğrencilerinin barınma sorunlarının uygunluk analizi ile incelenmesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(2): 207-224.

Flick, U. (2013). Mapping the field. In U. Flick (Ed.), The SAGE handbook of qualitative data analysis (ss 3-18), Sage.

GSB (2024). Gençlik ve Spor Bakanlığı özel barınma hizmeti veren kurum listesi. https://ozelbarinmahizmetleri.gsb.gov.tr

GSB (2023). Gençlik ve Spor Bakanlığı 2023 yılı faaliyet raporu. https://sgb.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/SGB/012014/2023%20Faaliyet%20Raporu.pdf

GSB (2022). Gençlik ve Spor Bakanlığı 2022 yılı faaliyet raporu. https://sgb.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/SGB/012014/2022FaaliyetRaporu_Yayim121023.pdf

GSB (2021). Gençlik ve Spor Bakanlığı 2021 yılı faaliyet raporu https://sgb.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/SGB/012014/2021_Faaliyet_Raporu121023.pdf adresinden alınmıştır.

Güldiken, N. & Özekicioğlu, H. (2004). Anadolu Üniversitelerinde ailelerinden

uzakta öğrenim gören öğrencilerin barınmaya ilişkin sorunları. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi 5(1), 163-180.

Hauschildt, K., Gwosć C., Schirmer, H. & Wartenbergh-Cras, F. (2021). Social and economic conditions of student life in europe, Eurostudent VII Synopsis of Indicators 2018-2021, 224-249. https://doi.org/10.3278/6001920dw

İstanbul Planlama Ajansı (İPA) (2023a). Bir hak olarak barınma sağlıklı, dayanıklı ve güvenli konuta erişim herkes için mümkün mü? Kent Gündemine Bakış, Aralık, 2023.

İstanbul Planlama Ajansı (İPA) (2023b), İstanbul Planlama Ajansı, İstanbul'da özel üniversite yurtları araştırması. https://ipa.istanbul/yayinlarimiz/genel/arastirma-istanbulda-ozel-universite-yurtlari-arastirmasi/ adresinden alınmıştır.

Kara, H. Z., Aykul, M. & Pulat A. B. (2009). Neden ve sonuçları itibariyle üniversite öğrencilerinin barınma sorunu, Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(2), 78-91.

Karataş, S. (2012). Yükseköğretim öğrencilerinin Kredi ve Yurtlar Kurumu hizmet kalitesi ve yurtlardan memnuniyetleri üzerine görüşleri: Afyonkarahisar- Tınaztepe Yurdu örneği. The Journal of Academic Social Science Studies, 5(5), 185-200.

Kirişçi, G. & Atalmış, E. H. (2017). Öğrencilerin Kredi ve Yurtlar Kurumu yurtlarda barınma gerekçeleri ile memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişki. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Dergisi, 1(1), 56-67.

KYGM (2024). Kredi ve Yurt Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kurum tarihçesi. https://kygm.gsb.gov.tr/Sayfalar/2397/3193/Tarihce

MEB (2022). Örgün Eğitim İstatistikleri 2021-2022. https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_09/15142558_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2021_2022.pdf adresinden alınmıştır.

Özer, B. & Kurtaran, Y. (2009). Üniversite öğrencilerinin barınma sorunları araştırma raporu: gençler ve barınma. https://genclikbirikimi.org/kunye-30462-universite-ogrencilerinin-barinma-sorunu-raporu-gencler-barinma-makale adresinden alınmıştır.

Patton, M. Q. (2014). Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri (M. Bütün & S. B. Demir, Çev. Ed.). Pegem Akademi.

Poyraz, H. (2000). Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Okul Öncesi Öğretmenliği öğrencilerinin kalmakta oldukları yerlerin çeşitli değişkenlere göre durumu, Mesleki Eğitim Dergisi, 2,1, 33-41.

Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi (2024). Yükseköğretim istatistikleri. https://istatistik.yok.gov.tr

Yükseköğretim Kalite Kurulu (2022). Üniversitelerden ayrılan öğrenci sayıları, Gösterge Değerleri Raporu. https://www.yokak.gov.tr/raporlar/IndicatorValuesReport adresinden alınmıştır.